

pet kellett volna, hogy játsszon, nem volt felkészülve erre a fordulatra. Kelet- és Közép-Európa ifjúsága és közép-nemzedéke elbaltázta a nagy lehetőséget. A volt Jugoszlávia térségéről nem is beszélve – mintha ez a szellemi foszilik történelmi telephelye lenne.

Sem a kommunizmus történelmi holtvágányán elvesztegetett temérdek életidő, sem a kommunista birodalom összeomlását követő társadalmi átalakulás lehetősége nem lökte az ifjúságot az események élvonalába. Miért nem? Hol hát az ifjonti hevílet?

Minden bizonnyal azért nem, mert a mindenkori ifjúság hangulata, beállítódása olyan, mint a felnőtteké. A mély apátiától a tenni akarásig, a kétségbeeséstől a lázadó indulatok felszikrázásáig váltakozóan minden megtalálható benne. Csak épp az a baj, hogy ez a sokszínű hangulati állapot nem áll össze tényleges cselekvésvállalással, még kevésbé valamiféle közös akarattá, afféle 1848-as felszikrázássá.

Az 1989-es fordulat spontán meginduló, program nélküli társadalmi folyamatokból állt össze. A hatalomért folyó harcban a kommunistából szocialistává vedlett, vagy nemzeti színekbe öltözött pártok felvállalták a demokrácia ügyét, de ezzel ki is sajátították. Felülről, lefelé próbálják irányítani a történéseket, holott ennek a fordítottjára lenne szükség. Tényleges tömegmozgalomra akár a demokrácia, akár a nemzeti vagy emberi szabadságjogok érdekében.

A társadalom alulról felfelé történő építkezéséről, tényleges önszerveződéséről csak nagy megszorításokkal beszélhetünk. A pártok és különféle társadalmi szervezetek megjelenése kétségkívül az önszerveződés irányába mutatnak. Ezeket azonban alig néhány tucat ember szervezi, mozgatja – nincs lényeges tömegbázisuk.

Nincs, mert kevesen ismerik fel a társadalmi önszerveződés értelmét. Kevesen találják meg egyéni számításukat benne. Aminek nemcsak az a magyarázata, hogy

az emberek önös érdekűek, tyúkeszűek, hanem hogy a pártok és társadalmi szervezetek rosszul szervezettek. Megfeledeknek az emberek, a fiatalok valós érdekeiről. Tömegként, vagyis érdek- és arc nélküli figuraként kezelik az embereket.

Nem látni a megmozdulás, a tennivágyás jeleit a mai ifjúságnál sem. Pedig az ifjúság önszerveződésének politikai akadályai már nincsenek. Összejöhetnek és idejüket egymással tölthetik a különféle zenekarok rajongói, a művészet és a tudomány pártolói, a hagyományápolók, a természetrajongók, a politikáról vitatkozó és az irodalmi folyóiratot alapító fiatalok, a különböző szektákba szerveződők. Se vége, se hossza a lehetőségeknek.

Mégsem állíthatjuk, hogy mint Lázár a halottaiból, az ifjúsági közösségek feltámadtak volna, fejlődnének és virágoznának a kommunizmus sivár évtizedei után. Még kevésbé állíthatjuk, hogy a fiatalok önszerveződése hatalmas lökést adott volna a tudománynak vagy a politikának. Szó sincs róla.

Tudomásul kell vennünk, hogy sem a mindenkori ifjúságtól, sem valamely nemzedéktől nem várhatjuk a megváltást. Még kevésbé várhatjuk attól a leépült tömegtől, amellyel a pártok manipulálnak.

Vannak viszont fiatalok és felnőttek, akik nagy elhivatottsági érzéssel, nagy akaraterővel rendelkeznek. Vannak tehetséges, ambíciózus, szívós, kitartó emberek, akik elhivatottságot éreznek maguknak valamire, és felteszik rá az életüket. Ezek azonban egyedi esetek. Egy-egy nemzedék egészére nem jellemzőek. Lehet, hogy ők jelentik a kristályosodási pontokat és az önszerveződésben rájuk kell alapoznunk.

Vörösmartynak lenne hát igaza. „Gondolj merészet és nagyot, / S tedd rá életedet, / Nincs veszve bármily sors alatt, / Ki el nem csüggedett.” Mondanám, hogy ez az út, ezt kell járni. A gond csak az, hogy a sár, a mocsár lehúzza. Aki kitűnik, aki kiválik a többiek közül, arra keserves vesszőfutás vár. Ahogyan Daniel Keyes Virágot Alger-

nonnak című könyvben olvashatjuk: az ember tehetsége és intelligenciája arányában veszi el mások szeretetét, rokonszenvét, barátait. Minél kiválóbbá lesz valaki szorgalma, tehetsége révén, annál több lesz az irigye és ellensége. Ha netán fáradozásával azoknak a szerencsétlen embereknek a helyzetén igyekszik változtatni, akik lapulva, félre várják sorsuk jobbra fordulását, számíthat rá, hogy előbb-utóbb megkövezik érte. Aki a megváltás keresztjét veszi vállaira, annak ismernie kell Krisztus sorsát. Ez így működik ma is.

Persze, ha az ember kicsit hülyének teteti magát, ha kellően háttérben marad mások szekerét tolvaj, ha kicsit összehúzza magát, hogy ne tűnjön ki a sorból, megúszhatja. Néha még vállveregést is kap, ahogyan Daniel Keyes főhőse nyomott péksegéd korában.

De azért ne adjátok fel. Hogy miért ne, erre meg Kafka egyik ragyogó írása döbrent rá. A kis történet arról szól, hogy egy ember dolga után járva, nap mint nap elhaladt egy magas fallal kerített hely előtt, amelynek bejáratát egy fegyveres kapuőr őrizte. Történetünk hőse valahányszor csak elhaladt a titokzatos hely előtt, amelynek a kapuja egyébként nyitva állt, egyre csak az járt az eszébe, vajon mit rejtenek a falak, mi lehet a kapu mögött? Nagy kísértést érzett, hogy bemenjen, de úgy gondolta, hogy amit így őriznek, oda nyilván kockázatos dolog volna bemenni. Az évek múltak, hősünk lassan megöregedett. Eljött az utolsó nap is. Amikor odaért a kapuhoz, legnagyobb csodálkozására látta, hogy az őr készül a kaput bezárni. Gondolta, már nincs mit veszítenie, megkérdezi, hogy miért zárja be a kaput, amit eddig olyan gondosan őrzött. Mire az őr, legnagyobb csodálkozására, azt felelte: Ez a kapu az ön számára volt nyitva, most hogy meghal, már nincs rá szükség, így hát bezárom.

Eddig a történet. Gondoljuk meg, hol van a titkok kapuja életünkben, ami bár nap mint nap kihívást jelent számunkra, a kockázat miatt nincs bátorságunk rajta belépni. Lehet, hogy a kockázatvállalással csak álmainkat, az ifjúság kék madarát kergetnénk, lehet azonban, hogy egy tartalmasabb, boldogabb életben lenne részünk. Erre nincs bizonyosság.

Le tudjuk-e gyűrni félelmünket? Tudunk-e élni a sors kínálta lehetőségekkel?

Merjük-e vállalni a cselekvésünkkel járó kockázatot? Erről szól a mese. És ez a kulcsa az önszerveződésnek.

Dönteni, választani persze nem könnyű. Bizonyítja ezt, hogy a kommunista birodalom váratlan összeomlásakor emberek és népek széles rétegei mennyire nem találták fel magukat az újonnan előállt helyzetben. Valahogy úgy jártak életük nagy lehetőségével, ahogyan Kafka hőse.

(Elhangzott a Vajdasági Magyar Fiatalok Találkozójának 1996. augusztus 10-i adai vitatibünjén)

Felhívás

Ezúton hívunk fel minden intézményt, vállalatot, vállalkozót, iparost és magánszemélyt, hogy lehetőségeikhez mérten járuljanak hozzá:

pénzzel, anyaggal vagy munkával

az újvidéki Petőfi Sándor Művelődési Egyesület épületének tatarozási munkálataihoz. Mivel egyesületünk épületét az 1930-as években a telepi magyarság önkéntes adományból és munkával építette, felkérnénk mindazokat, vagy azok hozzátartozóit, akik részt vettek az akkori munkálatokban, bármilyen formában legyenek most is segítségünkre gyűjtési akciókban, hogy megmentsek egyesületünk épületét.

A pénzbeli hozzájárulás folyószámlára is befizethető, a számla száma: **45700-678-7-58 KUD „Petőfi Sándor”, Novi Sad, za sanaciju.**

Az anyaggal és munkával való hozzájárulás végett forduljanak **Gregus Péter** építkezési ellenőrhöz a **021/392-574-es** telefonon, vagy **Holló Veronához** az egyesületben a **021/367-081-es** telefonon. Jelszavunk: Mentsük meg épületeinket, szépítsük környezetünket.

Előre is köszönünk mindennemű támogatást.

Az egyesület székhelye: **21000 Újvidék, József Attila u. 16.**

Az egyesület elnöksége és építkezési bizottsága